19-ter Jahrgang Nr. 88. Jüdische Pester Zeitung. Montag, 1. August. 1887.

Redaction u. Administration
befinden sich:
BUDAPEST,
Waitzner-Ring Nr. 15.
Pränumerations-Preis:
Für Oesterreich-Ungarn
Ganzjährig 8 Gulden östr. W.
Halbjährig 4 Gulden östr. W.
Vierteljährig 2 Gulden östr. W.
Für's Ausland
Ganzjährig 10 Guld. — kr. ö. W.
Halbjährig 5 Guld. — kr. ö. W.
Vierteljähr. 2 Guld. 50 kr. ö. W.
Pränumerationen
werden jeden Tag entgegengenommen.
Annoncen werden nach aufliegendem Tarif berechnet.

יידישע
פעסטער צייטונג
פאָליטישעס אָרגאַן. ערשיינט וואָכענטליך דרימאָל.

עדאַקציאָן אונד אַדמיניס-
טראַציאָן בעפינדען זיך:
בודאַפעסט,
וואַיצנערגאַסע נו. 15.
פּראַנומעראַציאָנס-פּרייז:
פיר אָסטערייך-אונגאַרן
גאַנציעריג 8 גולדען אָסטר. וו.
האַלבייעריג 4 גולדען אָסטר. וו.
ווייערטעלייעריג 2 גולדען אָסטר. וו.
פיר אויסלאַנד
גאַנציעריג 10 גולד. — קר. אָ. וו.
האַלבייעריג 5 גולד. — קר. אָ. וו.
ווייערטעלייעריג 2 גולד. 50 קר. אָ. וו.
פּראַנומעראַציאָנען
ווערדען יעדען טאָג אָנגענאָמען.
אַנאָנצען ווערדען
נאָך אויפליגענדעם טאַריף בערעכנעט.

בודאַפעסט, מאָנטאָג יא׳ אב, תרמ״ז. Erscheint wöchentlich dreimal. ניינצעהנטער יאָהרגאַנג נר. 88 1887

פאַר דער ענטשיידונג.

פרינץ פערדינאַנד פאַן קאָבורג האָט זיך בעקאַנטלעך פאַן דער בולגאַרישען דעפּוטאַציאָן 14 טאָג בעדענקליך ערבעטן, אים זיינען עטלעכעס צו פאַסען, אַז ער וואָלט זיך נאָך בולגאַרין קאָמען ווערדן. דיעזע בעדענקליך איז זיין פרינץ אונד צייטע בעפאַלגאַמטעט. דיא בולגאַרישען מיניסטער גאַטשעוו (דעם אייסערן) אונד שטראַנסקי (דעם אינערן), זיינען אין ווייען אינגעטראַפען, אים דען פרינצען אין דיא ערפילונג דיעזעס וואָרטעס צו ערמונטערן אונד אים קלאַרצולעגען, דאַסס ער זיינע קאָנדידאַטור בייס בולגאַרישען פאָלקע וועלכעס שאַרפע ווען ער נעטט נאָך בולגאַרין קאָמען.

צווישען דיעזע אונד מאָרגען דרעפטע עס אַלדאַ דיא ווילט ערפאָרשען, ווילכען עטשלעכעס דער גרעץ פרינטס פאַן בולגאַרין געפאַסט האָט, עס ווירד פערזאָגט, דאַסס ער דעם דראַנגען דער בולגאַרישען נאַציאָן נאַכגעבען, וואָרט נאָך טרינגאַ ווייל דאַרט דען אויך איז דיא בולגאַרישע פערפאַססונג ווייסען, אינע גרעניצען בולגען אונד דאַן אויך זיין אַסטערייכישעס שראַנסע בעגרענצט זיין אויך אַן אַזיאַטישעס אים פאַן דער אים זיין לאַנד זו לאַנגע צו דרעגען. בייעם געלעגען זיין ווירד, רוסלאַנד מיט דער אַפּלאַצאַנגען מהמודאַנע אין בולגאַרין אויסצוזאָגען, אינדערהאַלב אין בולגאַרין ווערדען אויך בעריייס נראַפּאַרטעע פאַרבעריישונגען צום פעסטלעכען עמפּפאַנג דעם נייען פרינטען גע-טראַפען.

גלייכצייטיג ווירד אים בערלין פאַל-גערעט געמעלדעט: איך שלאַסס דיי לינגע בערגן בייא דאַרמשטאַדט וואָראַם דאַנערס-טאָג (28-טען יולי) אין פאַמיליענדאַטה דער באַטטענבערגער פערוואַנדטען. דיא בולגאַרישע אַרמעע האָט געדאַכט דען פרינטען אַלעקסאַנדער נייערדינגס דורכגעזעצטען; אַן בולגאַרען צו-ריקקצוקעהרען, אונד דעסמאַל אויס פרינען באַטטענבערג דעם פראַנץ דער ריקקעהר גיבט מעהר אַבגעגיינען. ווען פרינץ פאַרבורג נעטט וואָראַם אַן בולגאַרין אבריינט ווירד זיך דער בולגאַרישע מיניסטער גאַטשעוויטש וואָראַם פאַן ווען אים אַן דאַטשטאַרט בעגעגענען אים מיט דעם פרינטען אינגעמאַנדער. ווענן דעם-טען ריקקעהר אַן בולגאַרען צו פערהאַנדעלן.

אַב נון פרינץ קאָבורג אַלדער פרינץ באַטטענבערג אַן בולגאַרין וואָראַם אַמטט אין בערלין פאַללען קאָן ווי דיא בולגאַרישע פראַגע ווייטער ערגעטט געשטאַלטען. מאַן קלעגט דען דאַסס רוסלאַנד. יא דאָס רוססישען קאָנזולס וועלכעס נעגען דען פאַמיליענדאַטה דער באַטטענבערגער דעסען ריקקעהר נאָך בולגאַרין דען נאָך פערהאַלטען קאָנטע. דער רוססישען קריעגסאַרמעע נאַכגעזעגען, דאַס זיי בולגאַרען מיליטאַריש צו בעזעצען, ווילכע פע-ריכטונג אין אַלגעמיין ווערדען אויס-אינגעריכטעט.

אַבער אויך פיר דען פאַלל, אַלס פרינץ קאָ-בורג זיך עטשלעסען וואָלטע, נאָך בולגאַרין צו קאָמען, דאַס דיא רוססישע קריעגסאַרמעע

בעריטס פאַרגעאַרבעט. דיא שעכטע שאַן יעמצאַ אים פאַרהינען דיא שולד דאַפיר אַס טערריר-אַנגאַרן צו. דיא פרינץ קאָבורג נעטט נור אין מיטגליעד דער אונגאַרישען האַוזער-אַרטעע אויס. אַנדערע אויך צו אויסדרוקס דערשיידענען אין פער-וואַרטשאַפטלעכען בעצעהונגען שטעהט.

דער עטשלעסען, וועלכע דער יעצטע פרינץ דיעזער טאָג טרעפען ווירד, ווערט מאַן בעגייס-ריכטיגען מיט שפּאַנגע יעמצאַן דיא ווען נעטט נור פיר בולגאַרען, וואָרען אויך פיר אַנ-פאַן ערגעטען פאַלגען בעגליטטען זיין קאָן.

אין דען מאַסגעבענדען קרייזען דער אַסטער-ריישיש-אונגאַרישען מאָנאַרכיע נעטט מאַן, נעטט אַלגע בעגאַרעגט, דיא מאַנלעכקייט צו, דאַסס דער יעצטע פרינץ פערדינאַנד פאַן קאָבורג שלעכטלעך דאָך אים ווייטער בעזעהרעגען דאַרפטע דערפיר מאַכטע צו ווייטער טרעראָנבעטשטיגע וואָרטען, עדער אין אַסטערייך-אונגאַרן ווייסס עס דאַסס אינגעדע מאַ-אַרכיע דער קאַיזעראַטור דעם קאַבאַנעטס פעריי-שטעהט. דיא שטעהט איך יעמצאַ פיר דיעזעלבע נעטט אין, ווען דיא אַנדערעדרייטס איך קינע אור-אַאַמע דאַס גענען דיעזעלבע ווי צו עקלאַרען, רוסלאַנד ווייסס דעם עבעמאַלדס ווער נעט. אַללעגע עס אַבער דענאַר אַסטערייך-אונגאַרן פיר דאַס אַפּגעזעהן דעם קאַבינעטס פראַגאַטאָריעלע מאַכען וואָללען. דיא ווירד עס אין בערייס פינדען אויס דיא געאַרבעט אַנטוואָרט צו ערטהיילען.

רעכטספּעראַלטניססע

דער איזראַעליטישען גמיינדען אָסטערייכס.

I.

באַלד נאָך ווייטער-וראַפּפענגע דעם אַסטערר-ריכישען ריכסטאָגס אין דעם דרעפטע אין דעמזעלבען אין געטעצגעבונגס-אויפ-טהונג געלאַנגען, דעסען אינהאַלט דיא יודענשאַפט אַסטערייכס אין האַרעם נראַרע אינטערעסען אונד אינען נראַסען טהיל דער יודען נאַלעצענס אונד דער בוקאָוינא נאָכן בעזאָרגעס בעריהרט.

עס איז דאַס דער געזעטצגעבונגס-אויפ-פענערונג דער רעכטספּעראַלטניססע דער אויראַ-ליטישען געטרעטען אַסטערייכס. דיעזער געזעטאַרט איז בי יעצטע עפען זיך אין עטלעכע אַרטיקעל צייטען. וואָס מאַן בעצעלך דער יודישען געטרעטען אין אַסטערייך פלאַטע אַבער דערזעלבע געזעטאַרט אַ מאַכטע אינגעגעטטיגע אויף יעדעס שאַן יעמצאַ הינגעשטעלט ווירדען מיסס.

דער געזעטצגעבונגס-אויפ-פענערונגס-שטאַמטיגע אין דער אינגאַרישען מאָנאַ-קעל-פעראַרדנונג געזאַמטען ווירד.

דער עטשלעס פאַראַראַ טהיילט אַמטליך בעגעגענער דער יודישען רעליגיאָן אין געטרעטען אין, ווילכע דיא איפנאַכט האַבען. פיר דיא געטרעקע-לונג דעס אַמטעטרעגעטעס, אויסער דער אינטער-רעסטס, אין דער יאָהרלעכען אינגעטאַגטען-אַטטאַלען צו ווירען, עס ווירד דא בלאָס אין אַ יינהייט-ליכען יודענטהום אינטרעסען אַנערקאַנט. אַבער דיא ווייטערען אַטטעטרעגעס אויך נאָך בעזאָרגעדע אַלטיעטען אויס דער בוקאָוינא. מהאַמ-אַכליך אין צייא אַטטעטיליגען צעראַללען: אין

אינגע דער אַרטהאַראַקטען אונד אין אינגע דער פאַרט-שרעטטס-יודען. ווייטע מעהר אַלס צייא דרייטעל דער יודען נאַלעצענס אויף דער בוקאָוינא בע-קענען זיך צור שטרעגליכען. אַרטהאַראַקטען רוסלאַנד, זא דאַסס עס דען פאַרטשרעטטעלען זיר-גערס אין דעזען ביידען לאַנדערן, נעטט אינגאַל אין דען הייפטשטאַדטען, בין יעמצאַ געלעגען אויס, עט-וואַס געגענטעטרעטען צו לייטען. דיא האַנען וואָהל הינ אויר דא שאַנע טעמפעל, אַבער דיא — אויר צוואַר נור יעהר וועניג. אין דען פינגערן אַ-ינגער האַנד צאַהלבאַרע — צייכען זיך עטען זיר דורך אַ יסערען גלאַנץ אויס: אין אַ-ינגע ערעם געהאַלטע פעדלע עס אויהען נאָכען אויר נאָר. דער נראַסען וואַרטשאַנג עטע-פעל אין טשערנאָוויטץ. פיר דעסען קופּפעל אַללין דיא דאַרטיגע פאַרטשרעטטסגעמעמדע דעם עדעלעראַצאַ אַלבערטעס אייזיקא. זעמגעוועזענ גולדען — שילדינגע בלעטער אין אַ בוך (דער עדעלעראַצאַ האָט אויף דיעזע אינגאַבריגע-לונג שולד בעריהרט פעריכטעט). שטעהט מאַנלעך לעזער דא אויר וואַרטעט פערגעבליך אויף אַנדאַ-מונג בעטעל. אַדער אויף בעטעל אובערהויפּט. אין אַמסמאַנען אויר פיעדמאַנען פערעטט זיר אין דעמ-וולבען קוים אין דאַלבעס דומעגע מגיגס אין. דאַס אין דעם וויטען פראַכטרעטע פערשווינדעט. אַהו-לדר נעהט עס דען טעמפעלן אין מאַראַאָ. קראַקו אויר לעטבערן. אין לעמבערגער שטאַדט ווער עס נאָך דיא פרעדיגטען דעם הערדען דר. לאַ-וענשטיין. דיא דאַס פּובליקום אַלאַקקען, וואָסס אַבער זיר דיעזע בעטרייבע זיר אין דאַס הייליגע בפור אויר בייא חובדת נשמות נעפיללט. אין וועגען אַנדערען שטאַדטען נאַלעצענס אויס דיא צאַהל דער פאַרטשרעטטלער זא גרייס. דאַסס זא קיינען איינגען טעמפעל צו ערהאַלטען פערמאָגען אונד אין פרייוואַטוואָהנונגען דען גאָטטעסדיענסט מיט אַדער אַנדערען אַבהאַלטען.

טראָטץ דיעזעס, ווערט שטאַרק אויס געוויסט פאַללערדינג אומשטאַנדעס ווילל דער געזעטצגעבונ-וואָרט, ווי אויס דען ווייטערען פּונקטען צו ערגע-הען אויס אַללען ווירען אַסטערייכס אויך דיע-יענינען דער נעגאַנגענען קראַלאַדעטר, דר. פאַרס-ראַבבינער אויפדרעהנגען.

אַבאַטען [2] דעם פאַראַר, [3] אַרדנונג אין דאַסס אַמטטליכע יידיש רעליגיאָנס אינשטאַלטען אויר אינ-רוכטונגען פאַן דער געטיידע בעאַיפיכטיגע ווער-דען אַללען, ווענ דיעזע אינשטאַלטען אויך נעטט דורך דיא געטיידע ערהאַלטען ווערדען, ווענ אַלזאָ אַרטהאַראַקטע בעטעפראַיגע געטשטעהען, זא מוס-סען דיעזע זיך דען אַנאַרדנונגען דער רעפאָרמגעטע-דע פיגען.

פאַראַראַ [2] בעשטעמטע, דאַסס צור בילדונג פאַן געטיידען אויר פאַן געטיידע-מעגיכקען (דיא אַיס מעהרערען געטיידען בעשטעהען) דיא שטאַאַטליכע בעזייללונגען אין אַלגעמיין אויר פאַרזיילדר אינ.

פאַראַראַ [3] אַנט: דיא שטאַאַטליכע בע-ווילליגונג צור נרינדונג אינער געטיידע ווירד נור דאַן עטטיילט, ווענ דאַס דיעסבעצעגליכע געזעט פאַן דער מעהרהייט דער יידישען פאַמיליענהייטס אין דער אַנדערען אויס בע-מיטפּפלעגען געגעגען אַנשטעגיגונגען אינ. ווענ ווייטער ווייטען ווירד, דאַסס דיא צו בילדענדע

אינגע דער אַרטהאַראַקטען אונד אין אינגע דער פאַרט-שרעטטס-יודען. ווייטע מעהר אַלס צייא דרייטעל דער יודען נאַלעצענס אויף דער בוקאָוינא בע-קענען זיך צור שטרעגליכען, אַרטהאַראַקטען רוסלאַנד, זא דאַסס עס דען פאַרטשרעטטעלען זיר-גערס אין דעזען ביידען לאַנדערן, נעטט אינגאַל אין דען הייפטשטאַדטען, בין יעמצאַ געלעגען אויס, עט-וואַס געגענטעטרעטען צו לייטען. דיא האַנען וואָהל הינ אויר דא שאַנע טעמפעל, אַבער דיא — אויר צוואַר נור יעהר וועניג. אין דען פינגערן אַ-ינגער האַנד צאַהלבאַרע — צייכען זיך עטען זיר דורך אַ יסערען גלאַנץ אויס: אין אַ-ינגע ערעם געהאַלטע פעדלע עס אויהען נאָכען אויר נאָר. דער נראַסען וואַרטשאַנג עטע-פעל אין טשערנאָוויטץ. פיר דעסען קופּפעל אַללין דיא דאַרטיגע פאַרטשרעטטסגעמעמדע דעם עדעלעראַצאַ אַלבערטעס אייזיקא. זעמגעוועזענ גולדען — שילדינגע בלעטער אין אַ בוך (דער עדעלעראַצאַ האָט אויף דיעזע אינגאַבריגע-לונג שולד בעריהרט פעריכטעט). שטעהט מאַנלעך לעזער דא אויר וואַרטעט פערגעבליך אויף אַנדאַ-מונג בעטעל. אַדער אויף בעטעל אובערהויפּט. אין אַמסמאַנען אויר פיעדמאַנען פערעטט זיר אין דעמ-וולבען קוים אין דאַלבעס דומעגע מגיגס אין. דאַס אין דעם וויטען פראַכטרעטע פערשווינדעט. אַהו-לדר נעהט עס דען טעמפעלן אין מאַראַאָ. קראַקו אויר לעטבערן. אין לעמבערגער שטאַדט ווער עס נאָך דיא פרעדיגטען דעם הערדען דר. לאַ-וענשטיין. דיא דאַס פּובליקום אַלאַקקען, וואָסס אַבער זיר דיעזע בעטרייבע זיר אין דאַס הייליגע בפור אויר בייא חובדת נשמות נעפיללט. אין וועגען אַנדערען שטאַדטען נאַלעצענס אויס דיא צאַהל דער פאַרטשרעטטסלער זא גרייס. דאַסס זא קיינען איינגען טעמפעל צו ערהאַלטען פערמאָגען אונד אין פרייוואַטוואָהנונגען דען גאָטטעסדיענסט מיט אַדער אַנדערען אַבהאַלטען. דער שטאַרק אויס געוויסט פאַללערדינג אומשטאַנדעס ווילל דער געזעטצגעבונ-וואָרט, ווי אויס דען ווייטערען פּונקטען צו ערגע-הען אויס אַללען ווירען אַסטערייכס אויך דיע-יענינען דער נעגאַנגענען קראַלאַדעטר, דר. פאַרס-ראַבבינער אויפדרעהנגען.

אַבאַטען [2] דעם פאַראַר, [3] אַרדנונג אין דאַסס אַמטטליכע יידיש רעליגיאָנס אינשטאַלטען אויר אינ-רוכטונגען פאַן דער געטיידע בעאַיפיכטיגע ווער-דען אַללען, ווענ דיעזע אינשטאַלטען אויך נעטט דורך דיא געטיידע ערהאַלטען ווערדען, ווענ אַלזאָ אַרטהאַראַקטע בעטעפראַיגע געטשטעהען, זא מוס-סען דיעזע זיך דען אַנאַרדנונגען דער רעפאָרמגעטע-דע פיגען.

פאַראַראַ [2] בעשטעמטע, דאַסס צור בילדונג פאַן געטיידען אויר פאַן געטיידע-מעגיכקען (דיא אַיס מעהרערען געטיידען בעשטעהען) דיא שטאַאַטליכע בעזייללונגען אין אַלגעמיין אויר פאַרזיילדר אינ.

פאַראַראַ [3] אַנט: דיא שטאַאַטליכע בע-ווילליגונג צור נרינדונג אינער געטיידע ווירד נור דאַן עטטיילט, ווענ דאַס דיעסבעצעגליכע געזעט פאַן דער מעהרהייט דער יידישען פאַמיליענהייטס אין דער אַנדערען אויס בע-מיטפּפלעגען געגעגען אַנשטעגיגונגען אינ. ווענ ווייטער ווייטען ווירד, דאַסס דיא צו בילדענדע

בעריטס פאַרגעאַרבעט. דיא שעכטע שאַן יעמצאַ אים פאַרהינען דיא שולד דאַפיר אַס טערריר-אַנגאַרן צו. דיא פרינץ קאָבורג נעטט נור אין מיטגליעד דער אונגאַרישען האַוזער-אַרטעע אויס. אַנדערע אויך צו אויסדרוקס דערשיידענען אין פער-וואַרטשאַפטלעכען בעצעהונגען שטעהט.

דער עטשלעס, וועלכע דער יעצטע פרינץ דיעזער טאָג טרעפען ווירד, ווערט מאַן בעגייס-ריכטיגען מיט שפּאַנגע יעמצאַן דיא ווען נעטט נור פיר בולגאַרען, וואָרען אויך פיר אַנ-פאַן ערגעטען פאַלגען בעגליטטען זיין קאָן.

אין דען מאַסגעבענדען קרייזען דער אַסטער-ריישיש-אונגאַרישען מאָנאַרכיע נעטט מאַן, נעטט אַללע בעגאַרעגט, דיא מאַנלעכקייט צו, דאַסס דער יעצטע פרינץ פערדינאַנד פאַן קאָבורג שלעכטלעך דאָך אים ווייטער בעזעהרעגען דערפיר מאַכטע צו ווייטער טרעראָנבעטשטיגע וואָרטען, עדער אין אַסטערייך-אונגאַרן ווייסס עס דאַסס אינגעדע מאַ-אַרכיע דער קאַיזעראַטור דעם קאַבאַנעטס פעריי-שטעהט. דיא שטעהט איך יעמצאַ פיר דיעזעלבע נעטט אין, ווען דיא אַנדערעדרייטס איך קינע אור-אַאַמע דאַס גענען דיעזעלבע ווי צו עקלאַרען, רוסלאַנד ווייסס דעם עבעמאַלדס ווער נעט. אַללעגע עס אַבער דענאַר אַסטערייך-אונגאַרן פיר דאַס אַפּגעזעהן דעם קאַבינעטס פראַגאַטאָריעלע מאַכען וואָללען. דיא ווירד עס אין בערייס פינדען. אויס דיא געאַרבעט אַנטוואָרט צו ערטהיילען.

רעכטספּעראַלטניססע

דער איזראַעליטישען גמיינדען אָסטערייכס.

I.

באַלד נאָך ווייטער-וראַפּפענגע דעם אַסטערר-ריכישען ריכסטאָגס אין דעם דרעפטע אין דעמזעלבען אין געטעצגעבונגס-אויפ-טהונג געלאַנגען, דעסען אינהאַלט דיא יודענשאַפט אַסטערייכס אין האַרעם נראַרע אינטערעסען אונד אינען נראַסען טהיל דער יודען נאַלעצענס אונד דער בוקאָוינא נאָכן בעזאָרגעס בעריהרט.

עס איז דאַס דער געזעטצגעבונגס-אויפ-פענערונג דער רעכטספּעראַלטניססע דער איזראַע-ליטישען געטרעטען אַסטערייכס. דיעזער געזעטאַרט איז בי יעצטע עפען זיך אין עטלעכע אַרטיקעל צייטען. וואָס מאַן בעצעלך דער יידישען געטרעטען אין אַסטערייך פלאַטע אַבער דערזעלבע געזעטאַרט אַ מאַכטע אינגעגעטטיגע אויף יעדעס שאַן יעמצאַ הינגעשטעלט ווירדען מיסס.

דער געזעטצגעבונגס-אויפ-פענערונגס-שטאַמטיגע אין דער אינגאַרישען מאָנאַ-קעל-פעראַרדנונג געזאַמטען ווירד.

דער עטשלעס פאַראַראַ טהיילט אַמטליך בעגעגענער דער יידישען רעליגיאָן אין געטרעטען אין, ווילכע דיא איפנאַכט האַבען. פיר דיא געטרעקע-לונג דעס אַמטעטרעגעטעס, אויסער דער אינטער-רעסטס, אין דער יאָהרלעכען אינגעטאַגטען-אַטטאַלען צו ווירען, עס ווירד דא בלאָס אין אַ יינהייט-ליכען יודענטהום אינטרעסען אַנערקאַנט. אַבער דיא ווייטערען אַטטעטרעגעס אויך נאָך בעזאָרגעדע אַלטיעטען אויס דער בוקאָוינא. מהאַמ-אַכליך אין צייא אַטטעטיליגען צעראַללען: אין

פאַר דער ענטשיידונג.

פרינץ פערדינאַנד פאַן קאָבורג האָט זיך בעקאַנטלעך פאַן דער בולגאַרישען דעפּוטאַציאָן 14 טאָג בעדענקליך ערבעטן, אים זיינען עטלעכעס צו פאַסען, אַז ער וואָלט זיך נאָך בולגאַרין קאָמען ווערדן. דיעזע בעדענקליך איז זיין פרינץ אונד צייטע בעפאַלגאַמטעט. דיא בולגאַרישען מיניסטער גאַטשעוו (דעם אייסערן) אונד שטראַנסקי (דעם אינערן), זיינען אין ווייען אינגעטראַפען, אים דען פרינצען אין דיא ערפילונג דיעזעס וואָרטעס צו ערמונטערן אונד אים קלאַרצולעגען, דאַסס ער זיינע קאַנדידאַטור בייס בולגאַרישען פאָלקע וועלכעס שאַרפע ווען ער נעטט נאָך בולגאַרין קאָמען.

צווישען דיעזע אונד מאָרגען דרעפטע עס אַלדאַ דיא ווילט ערפאָרשען, ווילכען עטשלעכעס דער גרעץ פרינטס פאַן בולגאַרין געפאַסט האָט, עס ווירד פערזאָגט, דאַסס ער דעם דראַנגען דער בולגאַרישען נאַציאָן נאַכגעבען, וואָרט נאָך טרינגאַ ווייל דאַרט דען אויך איז דיא בולגאַרישע פערפאַססונג ווייסען, אינע גרעניצען בולגען אונד דאַן אויך זיין אַסטערייכישעס שראַנסע בעגרענצט זיין אויך אַן אַזיאַטישעס אים פאַן דער אים זיין לאַנד זו לאַנגע צו דרעגען. בייעם געלעגען זיין ווירד, רוסלאַנד מיט דער אַפּלאַצאַנגען מהמודאַנע אין בולגאַרין אויס-צוזאָגען, אינדערהאַלב אין בולגאַרין ווערדען אויך בעריייס נראַפּאַרטעע פאַרבעריישונגען צום פעסטלעכען עמפּפאַנג דעם נייען פרינטען גע-טראַפען.

גלייכצייטיג ווירד אים בערלין פאַל-גערעט געמעלדעט: איך שלאַסס דיי לינגע בערגן בייא דאַרמשטאַדט וואָראַם דאַנערס-טאָג (28-טען יולי) אין פאַמיליענדאַטה דער באַטטענבערגער פערוואַנדטען. דיא בולגאַרישע אַרמעע האָט געדאַכט דען פרינטען אַלעקסאַנדער נייערדינגס דורכגעזעצטען; אַן בולגאַרען צו-ריקקצוקעהרען, אונד דעסמאַל אויס פרינען באַטטענבערג דעם פראַנץ דער ריקקעהר גיבט מעהר אַבגעגיינען. ווען פרינץ פאַרבורג נעטט וואָראַם אַן בולגאַרין אבריינט ווירד זיך דער בולגאַרישע מיניסטער גאַטשעוויטש וואָראַם פאַן ווען אים אַן דאַטשטאַרט בעגעגענען אים מיט דעם פרינטען אינגעמאַנדער. ווענן דעס-טען ריקקעהר נאָך בולגאַרען צו פערהאַנדעלן.

אַב נון פרינץ קאָבורג אַלדער פרינץ באַטטענבערג אַן בולגאַרין וואָראַם אַמטט אין בערלין פאַללען קאָן ווי דיא בולגאַרישע פראַגע ווייטער ערגעטט געשטאַלטען. מאַן קלעגט דען דאַסס רוסלאַנד. יא דאָס רוססישען קאָנזולס וועלכעס נעגען דען פאַמיליענדאַטה דער באַטטענבערגער דעסען ריקקעהר נאָך בולגאַרין דען נאָך פערהאַלטען קאָנטע. דער רוססישען קריעגסאַרמעע נאַכגעזעגען, דאַס זיי בולגאַרען מיליטאַריש צו בעזעצען, ווילכע פע-ריכטונג אין אַלגעמיין ווערדען אויס-אינגעריכטעט.

אַבער אויך פיר דען פאַלל, אַלס פרינץ קאָ-בורג זיך עטשלעסען וואָלטע, נאָך בולגאַרין צו קאָמען, דאַס דיא רוססישע קריעגסאַרמעע

פערמאנענטע אויסשטעלונג.

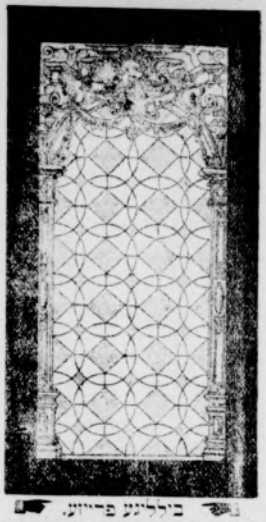

אין דער אינגארישען
לאנדעסזלאומאלעריא אנד אטעליע
פון
EDUARD KRATZMANN
Budapest,
Josefstadt, Balassagasse Nr. 6.
ווערדען אללע ארטען נלאזמלעריען, אטעליען עס בלוי
פערנראוונען אויף דאס פאליעסטע אנגעפעריטיגט

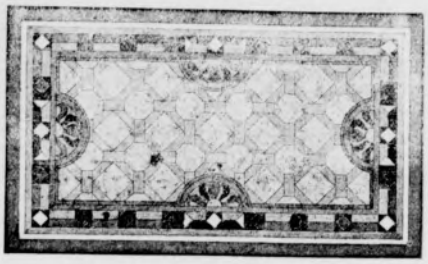

ריעזיגע אויסוואהל פון מוסטערן, שטוכע אונד קארטאנס
קאסטענפרייאלאנג גראטיס.

בילליגע פרייזע.

Knaben-Lehr- und Erziehungs-Institut
des
Dir. LEOPOLD LANDESMANN
in Szabadka, Bácska.

גרויססטנהאפטע אנשטייטונג אין אללן, דעם קוימפאנגע
ד לאנדווירטשאפטלעכען מאשינען, מאלקנענטרעפען, מארבעריי-
נג צו ציר אינגאריש-דייטשלענדיש-סרבישען, פעניזאנאש נאך
מסעי דער בעיהילפסמסטען דאנדעלסשירען. דעלינגאנ
ציעהונג, דאנגאלטונג אויפזיכט. מאסיגע פרייזע. בע-
אנדערס עפפערלענגטוויעשה פון 6—16 יאהרינע קנאבען
מיט שוואכע קאנשטיטוציאן אדער שווערע מאנגעלהאפט אויסגעזוכט. — אויך וואהרענד דעם שולייאהרעס.
מראנראמס גראטיס.

קנאבען- לעהר- אונד ערציעהונגס-אנשטיטוט
דעם הויר. לעאפאלד לאנדעסמאנן אין
באבאדקא, באטשקא.

שבת אונד יום טוב ווערדען קיינע פאר-
טראגע געהאלטען.

מזרח.

יאהרצייטס-טאבעללען (מיט בערעכנונג
שאן, ריין אונד פעהלערלאז בעארבייטעט. פערזענ-
דעט אום דען פרייז פאן 80-קר. בזו 3 פל. פראנקא
דער אום צושפריך ערגלבענעם בייטעגרעד
Majer Salzer, Dunaföldvár (Ungarn.)

בייא בעשטעללונג פאן יאהרצייטסטאבעללען
איזט בלאס דער נאמע דעם פערשטארבענען, זאוויל
דאטום אונד יאהרעסצאהל אנצוגעבען.

מצבות.

ארנאלד מאהן'ס גראבשטיינלאגער
Budapest, Waitzner-Boulevard Nr. 5.
(אן שבת אונד יום טוב געשלאסען.)

עמפעהלט זיך אללען יענען, ווערבע דא פרייזיג
פפליכט דעם גראבשטיינזעטצענס צו ערפילען
האבען. — זעהר שאנע גראבשטיינע אום מארמאר
אונד גראניט זיגד אין גראססער אויסוואהל פארראה-
טיג. קערדעקטע גראווירונגען, זעהר שאנע שריפ-
טען מיט עכטער פערגאלדונג ווערדען בעסטענס
אויסגעפיהרט.

Für
Liqueur-Erzeuger,
Hôtels, Kaufleute etc.
Zur Erzeugung sämmtlicher Liqueure von ausserordentlicher Feinheit empfehle ich eine neue praktische Methode.
Prospecte und Preislisten franco gratis.
Carl Philipp Follak,
Essenzenfabrik,
Prag,
Klementinum 1.

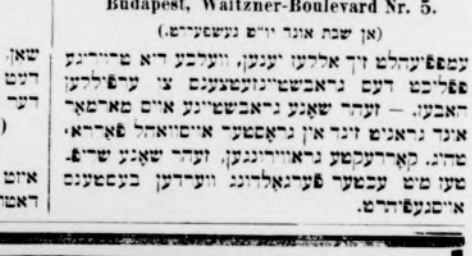

צענטראל-צימבאל.

ניעסטע ערפינדונג. פאטענטירט אין אסטערייך-אונגארן.

בעווישט דען פאר־סהיל. דאס דער קאסטען אונד נאדען, זאוויע אויך דיא אבעיע פלאטטע נעבאנען זינד; אינזעיר דעם באדען דיע צימבאל בעפינדען זיך 5 אייזערנע שאנגען, וואהרוך דיא צוויא ווייטן צוזאמענגע-האיטען אונד מיטטלעם שרייבען, עבענוא וויא דיא אבעיען זאיטען בעפעסטיגט ווערדען קאנגען, וואהרוך זא-וואהר דער קאסטען, וויא אויך דער באדען פאם שפרינגען נעשיטצט איזט; ניכט איינען אנהאלטענדע פאן, ווענהאלב דאס צענטראל-צימבאל אללע בייזאהנען אין פערווענדונג שפעהענדען צימבאלס זאוואהל אין פאן אלס אויך אין דער קאנשטרוקציאן ווייא אינגעפיטטס. פרייווערדונגס צו האבען בים ערפינדער. דאס צענטראל-צימבאל בעיטצט אויך דען גראסטען פארהייל, דאס עס אים יאהרע האבסטענס 2—3-מאל נעשטיטצט צו ווערדען ברויכט אונד דאס עס אייגען שפארקיגען אונד איסרויטענדיגען פאן בעיטצט אלס אללע בייזהעדיגע צימבאלע.

IGNAZ APPEL, Instrumenten-Erzeuger, Budapest, Graf-Károlyigasse Nr. 5, Ecke Ungargasse Nr. 18.
פראשפעקטע ווערדען אויף פערלאנגען גראטיס אונד פראנקא געזענדעט.

Eröffnung des Maschinen-Marktes

mit permanenter, abwechselnder
Muster-Ausstellung
und
Central-Verkaufsstelle
vorläufig $\frac{1}{10}$a kleineren
Hilfsmaschinen
unter Betheiligung der hervorragendsten
vaterländischen landwirthschaftlichen Maschinen-Fabriken
behufs Hebung des Exportes und des Absatzes im Inlande. Verkauf zu Original-Fabrikspreisen: sämmtliche Original-Preiscourante liegen auf. **Korrespondenz**: ungarisch, deutsch, kroatisch, slovakisch, serbisch, bulgarisch, rumänisch, polnisch, böhmisch, französisch, italienisch, englisch. Telephonverbindung mit den Ausstellern von der Centrale bei

Geittner & Rausch.
Budapest, Andrássystrasse Nr. 8.
Vorzüglichste vaterländische Fabrikate zu mässigen Preisen. Jedem Patrioten zur gütigen Unterstützung empfohlen.

Musterlager
von Goppeln, Futterschneidmaschinen, Hecksclern, Rübenschneidern, Rübenmusmaschinen, Mohnmühlen, Schrottmühlen, Kukurutzreblern, Reutern, Trieuren, Eureka, Sämaschinen, Heurechen, Pflügen, Eggen, Kulturgeräthe etc. Verkäufe nur direct, ohne Zwischenhändler oder Provisionsagenten per cassa mit Angabe, Rest Nachnahme. Unter fl. 25. — kein Rabatt. Handler bekommen keinen grösseren Rabatt als Consumenten. Bei grösseren Einkäufen entsprechender Rabatt.

אונטער גראנטיג

גוד מיט איינער פראבע לאנן
זיך יעדערמאנ איכערצייגען, דאס
פארציגליך דייטראפטע נישט
הערדען. דאמען- אונד קינדערשוהע צו אונטע-
שען פאבעלראפט בילליגען פרייזען אויסשלעסיגד נור בייא

MOSER und SCHWARCZ,
Schuhfabrik in Budapest,
IV., Karlsring, Karlskaserne 6—7 צו האבען זינד.

פיר דאמען:

1 פאאר קאמפארשוהע מיט אבואטעע, דויעהאפט פל. 1.30
1 פאאר עכטלאסטיג-צינשוהע, זעהר האלטבאר אונד פארציגליך קוואלשאפט . . . . . „ 2.90
1 פאאר נעמוטנעדרעל-שוהע, פיינסטע, דאפפעל לאה-לען, נעגאנגלט . . . . . „ 3.20
1 פאאר עכטלאסטיג-רענאפפאה-שוהע, מיט צוג אדער צוג שנירע . . . . . „ 2.20
1 פאאר פיינסטע לעדער-רענאפפאשוהע צום שני-רען, עלעגאנטע פאאזן . . . . . „ 2.20
1 פאאר לייגוואנד-רענאפפאשוהע, עלעגאנט . . . „ 1.90

פיר הערען:

1 פאאר לעדער-אדער שפאפ-קאפפארשוהע . . . „ 1.20
1 פאאר וויכסלעדער-צינשוהע מיט שפאנקען דאפ-פעלזוהלען . . . . . „ 2.30
1 פאאר פיינסטע לעדער-אינגלאנד-שוהע מיט קאפפע אונד נעלבנעגאהטען וואהרען . . . . . „ 4.50
1 פאאר פיינסטע האנדשוהלעדער-צינשוהע מיט איינגאטע . . . . . „ 5.—
1 פאאר פיינסטע לעדער-רענאפפאשוהע . . . . . „ 3.50
1 פאאר קרעגאנטע פאראגראפשוהע . . . . . „ 5.—
1 פאאר לייגוואנד-רענאפפאשוהע אין אללען פארבען „ 3.—

פערנער פיר קינדער איז נאטור נעלב, באראה, אונד שווארצעס לעדער אונד לייגוואנדשוהע אין פארציגליך נוטער קוואלשאפט צו דען בילליגסטען פרייזען אין גראס-טער אויסוואהל. — פראוויזיאן-אויספיהרונג ווערדען פראמפט אונד נעוויסענהאפט אויסגעפיהרט. ניכט קאנווענירענדעס ווייזד בערישווייגנס אומטעווישט. — בייטטע אויף אבי-נע אדרעסטע נעגען צו אכטען.

וויכטיג פיר רענאליען-פאבטער.

רום, שליוואוויטץ, טרעבער, ליקאר אונד עסיג ערצייגט מאן אהנע אפפאראט בילליגסט מיט עסיגגעזאנג אונד אשהרישען אין פאן

ארנאלד וואטטעריך

בודאפעסט, אבאקנאסטע, נענגנאיבער דעם אויר. טעפפע.
אפפערירטע פערנער: הויזענבלאזע, וויינבאלקעס, גלי-צערן, עגסטיראנגספולווער, מיטטעל נעגען אללע ווייג-קראנקהייטען עצט. פערנער: הימבערוואסר אד ציטראנענוואסר פיר נאוגע-פיללונג. דאנן: טעגע, גלאנצווייבסע, וואשבלייפארבע, קארבאלוירע אונד קארבאלקאלק. פרייזקוראנטע אונד מאגיפי-לאצייאנסבוכער אין אללען שפראכען גראטיס.

גאַרישע שפּראַכע צו ערפאַרשען אונד דאָס אינ-גאַרישע שטראַף-פּערפאַהרען צו שטודירען, איזט פאַרגעסטערן אין בוראַפעסט איינגעטראָפען. פאַן דער בעגיבט ער זיך נאָך סעגעדין אים פאַ דאָ אים דאָס אַלפאַלד צו בערייזען. שפּאַטער ווירד פּראָפעסאָר מאַיער איינע וואָכען אין אַבעראַנגאַרן צוברינגען. דיעער אינזער גלייבענסגענאָסעס צאַהלט צו דען הערפאַרראַנגדסטען פּראָפעסאָרען דער וויינער אינזיווערזיטאָט, וויא ער רעכטסווייסענ-שאַפט לעהרט.

* (איינע מיללאָנענהיראַטה.) וויא פּראַנצאָזישע בלאַטער מעלדען, ווירד אין דען נאַכסטען טאָגען דיא פערלאַזונג דעס סיר פּראַנס מאָנטעפּאָרע מיט דער באַראָנעסע אַלים ראָטהשילד. טאַכטער דעס באַראָנס נוסאַאוו ראָטהשילד, שטאַטפינדען.

* (איין יונגער לעבענסרעט-טער.) פאַרגינ וואָכע (גיד אין דעגה (קאָמי-טאַט וועספּרים) מעהרערע שטראַהשיינען אין בראַנד געראַטהען. דיא אין דער נאָהע דער שיינען בעשאַפ-טיגטען אַרבייטער וואָללטען אין איהרעם שרעקקען דיא פּרוכט ערגרייפען. דא ערשיען דער אים אַרטע אונזוזונדע יידישע שטודענט יאוף פּאַרנעס אים בודאַפעסט אונד טרייב דיא לייטע צו דען לאַשאַרבייטען אַן. אייך ער זעלבסט נאָהם רעגען אונטהייל אַן דערלאַשאַרבייט אונד עס געלאַנג איהם אייך, איגע ביא דען שטראַה-שיינען איינגעשלאַ-פענע אַלטע פרייא מיט איינעגער לעבענסגעפאַהר דעם פאַלאַמענטאַרע צו עגטרייסענ. דיא געגייגדע דענה, וויא פּאַרגעס (האַרער דער בודאַפעסטער האַנדעלס-אַקאַדעמיע) ווינע פּערייגן צוברינגט. דאס דעס וואַקקערען יונגען מאַנגע פּראַטאַקאַלליאיש אידרען דאַנס איסגערריקקט.

* (יוגען איינער ערבשאַפט פאַן פינפצינטוזענד גולדען.) הערשט עטצט צווישען בודאַפעסט אונד בוקאַרעסט אין לעבהאַפטע פאַרהעשאַ-דענצווטסעל. אין הייגעגס יידישעס פּרוינצע-מער, נאַמענס נעטטי פּראַנגער. בעאַנשפּרוכט דען איך זיא עגטפאַללענען טהייל פּער 50,000 גולדען פאַן דער ערבשאַפט, וועלכע אין געוויסער סאַמיעל פּראַגער אין בוקאַרעסט הינטערלעגט. דאס הינטערלאַסענע פּערמאַגען בעטראַגט איגע האַלבע מיללאָן. נון בעגייגדעט דער אַרבן דעס פּערשטאָר-בענען אין בוקאַרעסט, דאַסס נעטטי פּראַגער נאָר נוכט זייגע שוועסטער וויא. דאַסס זיא איבער-הויפּט נוכט פּראַגער הייססע אונד זיך דיזיגן נאַמען נור צו דעם צוועקקע בייגעלעגט האַבען, אים אונ-דעטטאַסגעריווייגע צו פּינפצינטוזענד גולדען צו

קאָמען. דיא אַנגעלעגענהייט איזט נאָך אין שוועבע, אונד ווער ווערדען איבער דיזעלבע נאָך נאָהערעס בעריכטען.

* (נאָך 12 יאָהרען.) אים סעפּטעמ-בער 1875 איזט דער גרונדבעזיטצער וויצענגיי-מאַן אים טירגיי, פּאַטער דעס פּרעסבורגער אַרזאַקאַטען דר. אָזעף נייטמאַן, פּלאַטצלעך פער-שוואַנדען. נאָך דרייא וואָכען פערגעבליכען וועגען פאַדר מאַן זיינען פערשטוממעלטען לייכנאַם אין איינעם גבריש נעבען דער מיאוא. עס געלאַנג אבער ניכט, דעגיגינגען אויספינדיג צו מאַכען, דער דען גרונדבעזיטצער אומס לעבען געבראַכט האַטטע. דיעזער טאָגע נון האַט זיך אין טירגיער בויערגוויב, נאַמענס שטאַנגא, בים דאָרטיגען גערעכט מיט דער אַנציגע געמעלדעט, דאַסס איהר מאַנן, דער בייא נייטמאַן בעדרעגסטעט וואר. דעסען מאָרדער זייא. דער בויער איגנאַן שטאַנגא וואורדע פערהאַפטעט אונד גשטעהטט נון דיא מאָרדטהאַט אין, וועלכע זיין ווייב, פאַן געוויסענסבריסען געפאַלגען, פערראַ-טהען האַט.

* (איין צום טאָדע פערוורו-טהיילטער סימולאַנט.) פאַר דען געשוואָרענען דער פּראַנצאָזישען שטאַדט מיין שטאַנד דיעזער טאָגע אין געוויסער זשיל-לאַרד אַנגעקלאַגט, אַן דער טעלעגראַפענבעאַמ-טען גאַבריעלעל לעווי. דאַס פערברעכען דער שאַנדונג אונד דעס מאָרדעס פּעראַבט צו האַבען, אַלס דער פערברעכער פערהאַפטעט וואורדע, בע-שלאַסס ער, זיך טויבשטומם אונד בלאַדזינג צו שטעללען. ער בליעב אייך דאַבייא זייט מעהר אַלס איינעס יאָהרעס. נור אין איינצעגס מאַל, אַס 22-טען סעפּטעמבער 1886, האַט ער אין גענעוואַרט דעס געפאַנגענספּרעזאַנטאַלס דיא וואָרטע גאַיס-סערט: „מאַן ווילל מיינען קאָפּף האַבען“ עהער ווערדע איך דיא ווילט אומשטרעצען“ בייא דער שלוסספערהאַנדלונג בליעב זשילאַרד, גלייך וויא אין דער אינטערזוכונג „טויבשטומם“ ער מאַכטע זיך ניכט האַרער. בעאַנטוואָרטעט קיינע איינציג פראַגע. אַלס דער פּראַזידענט דאַס גוטאַכטען דער אַכפערשטאַנדענען פערלאַז, וואָנאַך זשיללאַרד דיא טויבשטוממהייט אונד דען בלאַדזינג סימולירט, אונד דער אַנגעקלאַגטע, וויא פאַס בלייבען גערעאַפּען, אייף דיא באַנק נידערע. דיעע שולד איזט אבריי-גענס פאַללקאָמען עריוויזען, מאַן פאַדר אייך בייא אַדם דיא גערעכטען גענעטטאַגדע דער לעווי, אונד זא וואורדע ער צום טאָדע פערורטהיילט.

* (לעבענדע פאַקקעלן.) אין איינגען גענגדען אַטאַלייענס וויטהעט זיט מערדערען וואָכען דיא באַלערא, זא אייך אין דעם

אַרטע סאַנטאַזשיאַ. דאַס איטאַליענישע פּראָווינצפאַלק, וועלכעס אינגעמיין אבערגלייביש איזט, ווידערזעטצט זיך אַללען אַרצטליכען אַנאַרד-נונגען נעגען דיא באַלערא. אין סאַנט-אוזשיא האַט נון דער פאַבעל דאַס באַלערא-שפּיטאַל אין בראַנד געשטעקקט אונד ער פערהינדערטע דיא רעטטונג דער אים שפּיטאַלע בעפינדליכען באַלערא-קראַנ-קען. דיעזע ליעפען בערענענד, וויא לעבענדע פאַקקעלן, הערום, אונד שרייען אים הילפע. אַלס פאַליציא אונד מיליטאַר ערשיען, וועטצטען איהנען דיא פאַנאַטישען בראַנדשטיפטער העפטיגען ווידערשטאַנד עגטגעגען. ערסט אַלס פאַן דער שיעסוואַפען געברויך געמאַכט וואורדע, צערשטרייטע זיך דער פאַבעל. עס קאָמען מעהרע פערוואונדעטען פאַר אונד פיעלע פערהאַפטעטען וואורדען פאַרגעגאַממען.

* (בראַנדע אין נאַליצין.) אַס דאַנגערסטאָג (דען 28-טען יולי) איזט דער גאַליצישע באַדע-אָרט סאַסאָוו אבגעבראַנגט. אייך מענ-שען זינד אין דען פלאַממען אומ-געקאַממען. — טאַגס דאַרייף, אַס פרייטאָג, איזט אין בעדייטענדער טהייל דער גאַליצישען שטאַדט האַראַדענקא אבגעבראַנגט. זאַ-וואַהל אין סאַסאָוו, וויא אין האַראַדענקא וואַרען פיעלע יודען.

* (שטירמישעס וועטער.) וויא אים טעמעשוואַר געמעלדעט וואורד, וויטהע-טע פאַרגעסטערן אים בעגיגקע רעקאַש (קאָמיטאַט טעמעש) אין פּורכטבאַרער שטורם, דער אינגעהייערען שאַדען פּעראורזאַכטע. אין דען אַרטשאַפטען טהעעש, לוקאַרען אונד אַראַנאַנ ריסס דער שטורם דיא דאַבער דער הייזער אַב. שטערצטע צוויא קירכענטהירמע אין אונד צערשטאָרטע מעהר אַלס צווייהונדערט גע-בייודע.

איין יידישער געזאַנדטער בייא קאָנינג הומבערט.

ווער האַבען בעריכט איינמאַל עריוואַהנט, דאַס דער סילטאַן פאַן צאַנזיבאַר דר. נרענאַרי דאַר-בעללאַאַן דיפּלאָמאַטישער מיססיאָן נאָך ראָם געשיקקט האַט, אים זיך אים נאַמען דיעעס סול-טאַנס מיט דעם קאָניג פאַן איטאַליען אין פערבינדונג צו ווערען.

עס האַנדעלט זיך דאַרום, פריינדשאַפטליכע פאַליטישע בעציעהונגען צווישען איטאַליען אונד דעם אפריקאַנישען שטאַאַט צאַנזיבאַר אנצוקני-פּפען. דר. נרענאַרי דאַרבעללאַ, איין אין רום-

„ער ווירד פערמוטהליך דיעזע נאַכט הער איינטרעפ-פען, זא נאָטט ווילל, דאָך, מאַדאַם, מיינע טאָכטער איזט פאַר מידיגקייט וויא געבראַכען; אין וועניגער אַלס 48 שטונדען האַבען וויר אין איינעס וואַגעלכען דריסיג מיילען צוריקגעלעגט. ווייר בעדייטען דער הוהע.“

„איך ווילל זיא עלבסט אין דעם בייגעס מעריאַר וואָהנונג פיהרען.“ שפּראַך פּרייא לעווי: „אבער פיהטער מוס איינע קלייגע פאַרמאַליטאַט בעאַכטעטעט ווערדען. אָבגלייך אין בייא דער פאַליציא אַלס גוטט בייגעקען בע-כאַנגט בין, זא מוסס איך דענאָך רעקעגטאַאַט לעגען אי-בער נאַמען אונד כאַראַקטער אַללער יענער, דיא בייא מיר וואָהנען.“

זיא נאָהם אין בוך. זיעלכעס אין דער נאָהע אייף איינעס שרייבטיש לאָג, שעללטעט איהר פינגעגאַסס הין אונד פראַגטע:

„זיא הייססען?“

אַנגעלינא שיען פערטיגטס; איהר קאָפּף זאַנק אייף דיא בروסט.

דער מאַכטער אַנסטראָנגטעע נאָך קוריצעס צאָגערן:

„אַנטאָן ניקאָלייס דאַשעה, אונד גענאָוויאַא מאַריע אייס מיינע טאָכטער.“

„איהר נעווערבע, אונד וואָ בעשרייבען זיא עס?“

„אַכטער אין באָגן בייא אַמיען.“

„זיא קאָמען אונד נעהען?“

„ווי קאָמען פאַן מאַנטריזיר אונד וואָללען אַן דיא נייגענע נעלאַנגען.“

„זיא מיסען אין נייגינג זיין“ שפּראַך דיא ווירטהין אונד שרייבט אַללגעגעדעס אין דאַס רעגיסטער:

„אַס 6-טען סעפּטעמבער 1792, יאָהר פיעטער מאַל-לאַיר אונד דיינע נכטע זאָפיע טיללאַ, טוכהאַנדלער אייס אָרלעאַנס, זיא קאָמען פאַן דאָרט, אים סומאַן מאַלאַיר, זאָהן דעס אַרגענאַנטען אונד בריטענאַס דער זאָפיע, אַב-ציהאַלען. סומאַן מאַלאַיר איזט שטודענט דער מעדיצין, ער וואָהנטע בייא מיר, וויא ווייטע 86 עריוכטליך, אונד האַט אייף דעם אַלטאַר דעס אַטטעראַגדס דען שוואָר צור פאַר-נע געלייסטעט אונד איזט אין דיא נעגענגע מאַרשיריט. אינ-פאַלגע דעסען קאָהרט דער אַלטע מאַללאַיר מיט ווייגע נכטסט מאַינען אָדער איבערמאַרגען נאָך אָבגעער שטאַדט צוריקק.“

דא דער פאַכטער, נאַכדעם ער דיעס געלעזען האַטטע, נאַנען ערשטיינט וואָר, שפּראַך פּרייא לעווי:

„דער בעאַמטע קאָמטט אַללע אבענד, אים נאַכצו-זעהען, אָב איך ווידער פיעטער האַבע. ער ווירד דאַס שטיק אונד פעטס גלייבען, וואָס דא געשריעבען שטעהט. זא פערלייריט זיך איהרע שטור, אים אַללע ווענען דיא אַנ-נעציינט ווינד.“

„אבער ווער זאָגט איהנען, דאַסס איך פערפאַלגט ווערדע? איך האַבע אים גענגענהייל איינען געלייסטבריעף, דער בעוויזט, דאַסס ווייר ניכט פערדאַכטיג זינד.“ ערוויידער-טע זיך דער פאַכטער.

„אבער,“ עגטגעגנעט בעזאָגטגענער דיא שאַרפזינ-גע ווירטהין; „אין דעם פאַכטער האַנדעלט עס זיך אים איהרע פאַכטער, אונד זיא ווערדען מיך דאָך ניכט פיר זא לייכטגלייביג האַלטען, דאַסס איך דיעעס שאָגע מאַרגען פיר איינע בייערין אַנטהע.“

(אַרשעטצונג פאָלגט.)

פאָלליעטאָן.

איס דער שרעקקענסצייט

דער ערסטען פּראַנצאָזישען רעוואָליוציאָן.

(34-טע פאָרשעטצונג.)

דיא ווירטהין פאַכטע דיא ביידען נייא אַנגעקאָמטע-גען מיטלייידיג נאָך איהרעס בעגעהר.

דער אַלטע דאַשעה שפּראַך: „דער הערר גראַף מאַר-ציאַר פאַן באַאַשאַלען האַט מיך פערזיכערט, דאַסס זיא אונז צוויייא ציממער פאַן דער וואָהנונג צור פערפיגונג שטעללען ווערדען, וועלכע ער מיר דאַס נאַנצע יאָהר בייא איהנען גע-מיעטהעט האַטט.“

פרייא לעווי בעמאַכטע דען שפּרעכער זער אויף מערקזאַם. זיא האַטטע רעכט. מיסטרויאיש צו זיין, דענן צו יענער צייט וואר פאַן יעדער נעפאַהר דורך אינבעלייכטונג איינגעוועזט.

„איך ווייסס ניכט, וואָס איהר דא זאָגט,“ עגטגעגנע-טע זיא איינזייטיגער.

„אונד דאָך,“ נאָהם דאַשעה ווידער דאַס וואָרט, „בעהויפּטעטע הערר פאַן באַאַשאַלען, דאַסס זיא אינגאַל-גע זיינער עגטסטהלונג אונד אייגגרטהעגן ווערדען, אונד . . . „אינטער לוסטיג?“ פרייגט דער פאַכטער מיט טרייו-גען חינצי.

אַלס דיא ווירטהין דען וואָהלשטאַנד דעס גראַפען דאַרשטעט, בעשוואָרנד יעדעס מיסטרויען.

„אַ, זיא קאָמטט אַלזאָ פאַן אַרטס?“ וואָס מאַכטע ער?“

„ער ווירד פערמוטהליך דיעזע נאַכט הער איינטרעפ-פען, זא נאָטט ווילל, דאָך, מאַדאַם, מיינע טאָכטער איזט פאַר מידיגקייט וויא געבראַכען; אין וועניגער אַלס 48 שטונדען האַבען ווייר אין איינעס וואַגעלכען דריסיג מיילען צוריקגעלעגט. ווייר בעדייטען דער הוהע.“

„איך ווילל זיא עלבסט אין דעם בייגעס מעריאַר וואָהנונג פיהרען.“ שפּראַך פּרייא לעווי: „אבער פיהטער מוס איינע קלייגע פאָרמאַליטאַט בעאַכטעטעט ווערדען. אָבגלייך אין בייא דער פאַליציא אַלס גוטט בייגעקען בע-כאַנגט בין, זא מוסס איך דענאָך רעקעגטאַאַט לעגען אי-בער נאַמען אונד כאַראַקטער אַללער יענער, דיא בייא מיר וואָהנען.“

זיא נאָהם אין בוך. זיעלכעס אין דער נאָהע אייף איינעס שרייבטיש לאָג, שעללטעט איהר פינגעגאַסס הין אונד פראַגטע:

„זיא הייססען?“

אַנגעלינא שיען פערטיגטס; איהר קאָפּף זאַנק אייף דיא בروסט.

דער מאַכטער אַנסטראָנגטעע נאָך קוריצעס צאָגערן:

„אַנטאָן ניקאָלייס דאַשעה, אונד גענאָוויאַא מאַריע אייס מיינע טאָכטער.“

„איהר נעווערבע, אונד וואָ בעשרייבען זיא עס?“

„אַכטער אין באָגן בייא אַמיען.“

„זיא קאָמטען אונד נעהען?“

„ווי קאָמטען פאַן מאַנטריזיר אונד וואָללען אַן דיא נייגענע נעלאַנגען.“

„זיא מיסען אין נייגינג זיין“ שפּראַך דיא ווירטהין אונד שרייבט אַללגעגעדעס אין דאַס רעגיסטער:

„אַס 6-טען סעפּטעמבער 1792, יאָהר פיעטער מאַל-לאַיר אונד דיינע נכטע זאָפיע טיללאַ, טוכהאַנדלער אייס אָרלעאַנס, זיא קאָמטען פאַן דאָרט, אים סומאַן מאַלאַיר, זאָהן דעס אַרגענאַנטען אונד בריטענאַס דער זאָפיע, אַב-ציהאַלען. סומאַן מאַלאַיר איזט שטודענט דער מעדיצין, ער וואָהנטע בייא מיר, וויא ווייטע 86 עריוכטליך, אונד האַט אייף דעם אַלטאַר דעס אַטטעראַגדס דען שוואָר צור פאַר-נע געלייסטעט אונד איזט אין דיא נעגענגע מאַרשיריט. אינ-פאַלגע דעסען קאָהרט דער אַלטע מאַללאַיר מיט ווייגע נכטסט מאַינען אָדער איבערמאַרגען נאָך אָבגעער שטאַדט צוריקק.“

דא דער פאַכטער, נאַכדעם ער דיעס געלעזען האַטטע, נאַנען ערשטיינט וואָר, שפּראַך פּרייא לעווי:

„דער בעאַמטע קאָמטט אַללע אבענד, אים נאַכצו-זעהען, אָב איך ווידער פיעטער האַבע. ער ווירד דאַס שטיק אונד עטס גלייבען, וואָס דא געשריעבען שטעהט. זא פערלייריט זיך איהרע שטור, אים אַללע ווענען דיא אַנ-נעציינט ווינד.“

„אבער ווער זאָגט איהנען, דאַסס איך פערפאַלגט ווערדע? איך האַבע אים גענגענהייל איינען געלייסטבריעף, דער בעוויזט, דאַסס ווייר ניכט פערדאַכטיג זינד.“ ערוויידער-טע זיך דער פאַכטער.

„אבער,“ עגטגעגנעט בעזאָגטגענער דיא שאַרפזינ-גע ווירטהין; „אין דעם פאַכטער האַנדעלט עס זיך אים איהרע פאַכטער, אונד זיא ווערדען מיך דאָך ניכט פיר זא לייכטגלייביג האַלטען, דאַסס איך דיעעס שאָגע מאַרגען פיר איינע בייערין אַנטהע.“

(אַרשעטצונג פאָלגט.)

געמינדע איבער גענינגערע מאטעריעל-לעקראפט פערפיגט; ערלך, ווען דיא גע-מינדע פיר נאטטעסדינסטליכע געבידע אונד איינ-ריכטונגען זארגען אונד איסווייזען קאנן. דאסס זיא אים שטאנדע איזט איינען «ערלויבנגער» (ראבבינער) אונד אנדערע געמיינדעבאמטען צו בעצאהלען, זא-וויע פיר איינען גאנזרגעגען רעליגיאנסאנטערריכט צו זארגען. — עס איזט דאס איין שאנדע, וואהל געמיינטער פאראראף, דעססען ערסטע בע-שטימונג אבער אין גאליציען אונד דער בוקאוי-נא שווערע קאנפליקטע הערביפיהרען דירפטע, וואו 50 יודען אין איינעם ארטע דיעזער לאנדער וואהנען, דונד אינצווישענלאהאפט 40 דאפאן ארטהראדאקסע; ווערדען דיעזע עס מיט איהרעם געוויססען פיראיינ-בארען קאנגען, דיא גרינדונג איינער געמיינדע אנצו-זוכען, דער מאן איינען רעפארם-ראבבינער נאך דעם געשמאקקע דער 10 פארטשריטטלער געבען זאלל?

פאראראף 4 צאהלט דיא בעשטיממונגען איף, וועלכע אין דיא געמיינדע-שטאטטען איפגע-נאממען ווערדען מיססען.

פאראראף 6 שטעללט פאלגענדעס פעסט: יעדע יודין, וועלכע איף דעם געבידטע איינער רע-געלרעכטן געבילדעטען געמיינדע וואהנען, זונד אלס מיטגליעדער דיעזער געמיינדע צו בעטראכטען, יע-דע אבער, דיא איכט איף דעם געבידטע איינער גע-מיינדע וואהנען, גאנארען צו יעדער געמיינדע, דיא אזהנען אם נאכסטען ליעגט. — דיא צווייא יודען אל-זא, דיא אין דעם דארפע ומנאוואדא בייא לעמבערג וואהנען, זיך לאנג געקלידעט טראגען, מיט אנסט-ליכער זארגפאלט שבת ווום טוב האלטען אונד נאך יעדער רינמונג הין שטרענגליכנע, ארטהא-דאקסע יודען זונד, מיססען דער לעמבערגער פארט-שרעטטס-געמיינדע, נאך גומאכטען דער לעמבערג-רען, שטייער צאהלען, אבוואהל דיא עס איכט מיט אהרעם געוויססען פערארזאכרען קאנגען, פאן דיע-ווער געמיינדע אירגערזוולכען רעליגיאזען דיענסט אנצונעהמען, אין דעמזעלבען פערהאלטניס זאלל דער גראססערע טהייל דער יודישען בעוואהנער אין דער שטאדט צו דער עגטשיידונג אין דער מינאריטאט זיך בעפינדליכען רעפארמגעמיינדע שטעהען.

פאראראף 7 עגטהאלט פיר דען פאלל איינער וואהלגנספאראדרונג דיא פערארדנונג, דאסס דער שיידונג דער פערלאססענען געמיינדע פיר דאס בעטרעפענדע פערוויאלטונגסגעביעט דיא שייער צו בעצאהלען האט, אבער צו דען לאסטען דער אין דיעזעם ניין וואהלארט בעפינדלכען געמיינדע ערסט אם פאלגענדען יאהרע בייגעשטייערן פערפפליכ-טעט איזט.

לויט פאראראף 9 קאנן צום ראבבינער אדער דעססען שטעללפערטרעטער, וויא אויך צום פרע-דיגער נור איין אסטערריכישער שטאאטסבירגער אין גוטגעהאלט ווערדען, דער אין בעצוג אויף דיא מאראליטאט שטאאטסבירגער איין אינבעלטעזעס פארלעבען איפזוויזט אונד «דעססען אללגעמיינע אונד פאכבילדונג גענוגענד נאכגעוויזען איזט». אבער דיא ארט דיעזעס נאכוויזעס ווירד דער קולטוסמיניסטער בעזאנדערע וויזונגען ער-טהיילען.

וואס דיער אינטער «אללגעמיינער בילדונג» פערשטאנדען ווירד, איזט ניכט גזאגט. בין איך דר. לאווענשטיין אין לעמבערג, דר. אינגעל אין טשערנאוויטץ אונד דר. דושאק אין קראקוי צוצהלט נאלאיצען אונד דיא בוקאוינא אונטער דען פיעלען ראבבינען קיינען אינצינען «שטודירטען». אללען נון דיעזע ארטהאדאקסען ראבבינער דאס תלמוד-שטודיום, דעם זיא אידר נאנצעס לעבען געוויידמעט האבען, אין שטוך לאססען אונד זיך אין דיא שולבאנקע זעטצען, אונד וואס איזט עס מיט דער «פאכבילדונג»? ווירד דער הערר קולטוסמיניסטער דאריבער אירטהיילען, ווער גענינגענד פאכקענט-נישסע צור בעקלידונג איינעס ראבבינאטסאמטעס בעווטצט — ? דער אסטערריכישע קולטוסמיניסטער הערדר דר. פ. גוטשאזאן מאן פאן אנערקאנגט גראססען פאהיגקייטען; דאסס ער אבער צווישען איינעם רעפארמאטאריישען עס הארן אונד איינעם ארטהאדאקסען לערן ווירד אנטערשיידען קאנגען, איזט מעהר אלס צוויי-פעלהאפט.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (יינע מאיעסטאט דער קא-נינג) בעגיבט זיך נאכסטען זאמסטאג (6-טען אי-ניסס) אם 9 איהר פארמיטטאגס מיטטעלסט סע-פארטצוג פאן אישל נאך באד-גאסטיין צור בעגעגנונג מיט קאיזער ווילהעלם.

* (דריי אונדדריישיגטיזענד לעבענסטאגע) האטטע קאיזער ווילהעלם אם לעטצטען דאנערסטאג (28-טען יולי) צוריקגעלעגט. אין צאהלענפרייד אין איינער ווייטשען פראיזען האט דיעס בעדעוטעט אירעם ער אויך דיא טאגע דער שלאטאכט, דיא דער גרייזע מאנארך בייהער עלעבט האט געגייא איסרעב-נעטע. דער בעטרעففענדע האט פאן דיעזער טהאט-זאכע איינע צופפרידענהייט עגטוויקעלט איזט

דיעזעלבע אין קינסטלערישער איינשטאטטונג דעם קאיזער ווילהעלם צוגעשיקקט.

* (דעפרעטס.) נאכן איטאליען בעטרייערט טיעף דאס אבלעבען דעם מיניסטער-פראזידענטען דעפרעטס. דיעזער שטארב אם פרייטאג אבענדס. דיא אפפענטליכען געבידע ראם דס האבען טרויערפאהנען אויסגעשטעקקט. פאר-נעמטערן בלייבען אין דען איטאליענישען שטאדטען דיא בארזען, געשאפטע, טהעאטער אונד אינטער-האלטונגסלאקאלע צום צייכען דער טרויער גע-שלאסען. דאס לייכענבענאנגנים פינדעט אם דאנ-נערסטאג אויף שטאאטסקאסטען שטאטט אונד דער לייכנאם ווירד איינבאלזאמירט. — איינסטען דע-פרעטס וואررד אים יאהרע 1811 געבאהרן. שטו-דירטע דיא רעכטע אונד וואר ארזוואקאט. ער האט אלס שריפטשטעללער אונד פאטריאט פיעל צור איינונג איטאליענס בייגעטראגען. אם יאהרע 1849 וואررד ער צום צווילנובערנאר פאן בריעסציא ער-נאנט. איין יאהר שפאטער וואס ער אויף דער באנק דער אפפאזיציאן אלס קאממערדעפוטירטער. אם 3-טען אייגוסט 1861 פראקלאמירטע ער אין זי-צילען דיא איטאליענישע פערפאססונג. צום ערסטען מאל וואررד ער מיניסטער אם 3-טען מאי 1862, דאנן וואר ער נאך איינמאל מיניסטער פיר דיא אפפענטליכען ארבייטען, פינאנצמיניסטער, מאריינ-מיניסטער אונד שליעסליך אים יאהרע 1876 מיניס-טערפראזידענט. ער בעווירקטע דאס פערבאנד דער פראצעסיאנען אינד דערלינ. זונן אומצונג איינערדאלב דער קוردען, ער שאففט דיא קארפערשטראפע אב. פערבעססערטע דיא פינא. אנג דעם לאנדעס דורך איינפיהרונג פערזונג יעד טייגען, וואנר אין דען לעטצטען טאגען זיינ, גמע ער זיינע אמטסטהאטיג-קייט אלס מיניסטערפ. ענגט פאם קראנקענבעט-טע איינס פארט, אן ווייל ענס אויף מיניסטערקאנפע-רענצען שאטטפאנדען.

* (אין דער פאמיליע ראטה-שילד) הערשט יעטצט אין שטרייט דארבער, אב דיעזעס ווילטהיז דער רוססישען רעגיערונג אין אלדען געוויאהרען זאלל. דער פראנקפיורטער אונד דער לאנדע-ער ראטהשילד וואללען פאן דיעזער אגליעד נישטס וויססען, וואהרענד דער פאריזער בא-ראן איינס פאטריאטיסמוס דאס גשאפט אבשליי-סען וויל. דאמיט רוסלאנד מיט פראנקרייך אין בונדעס שליעססע. דיא שטעללונגנאהמע דעם וויי-נער באראנס איזט נאך נישט בעקאנגט.

* (רעגיערונגסראטה פרא-פעסאר סאלאמאן מאיער.) וויעל-בער אללגאהרליך אינגאר בעריכט, אם דיא אינ-נאב, אינדעם ער דארין נישט אינדיישליך דיא שולד זיינעס מיססעראלנס אויף פרייססען שאב. — עריסט שאففעדע עגטהיללונגען, נאמענטליך דיא ערקלאיינגען דער מיניסטער אם עגגלאיעגען אפאלאמענס. קלאגטען דאס האאזזוגד מיגדעמעגס צום טהייל אויף אינד לייססען דען קאיזער פאגען יאוף אלס אففער אינעס מיففע-שאففגדיססעס ערשיינען.

פרייססען אבער עיהערס דיא נלאנצעדסטע רעכט-פערטיגונג דורך דיא ערקלאיינגען נאפאלאענס זעלבסט, וועלכער נאך זיינער ריקككעהר נאך פאריז (17 יולי) בע-קאנגט; נור דורך דאס פאגיגהען פרייססענס וויא ער עוס פרייערען נעצוויאונגען יוארדען ווייל ער ניכט צוגלייך אם רהיין אונד אם פאלסטס אבע פעכטען קאנגען.

אבער דער פרייעדענשלוסס וואר נאך נישט דער פרייערען. אונד אם וועגנסטען וואר מאן אין איאלליען זעלבסט דאמיט צופרידען. מאן ליעסס גענגע דען קאיזער נאפאלאען דיא דעפפענסטען פאוויינפע לויט ווערדען. דאסס ער זיינע פערהייססונג: «אים אליען פריא בין צור אדריא» — נישט עריפילטע, אונד קאיזאר נאהם, נעווייסס נור צום שיין, זיינע גנאדאפ-סונג, אויף גארבאלדי טיאפ אויס דעם פאדזיני-שען דיענסט, אים אויף איינגנג פרייסס אן דער דעוואר-ציאגיזונג «שטעראיאליגען צו איביישען, וואבייא עס הויסטאכלך אויף דען קוריכנעשאאפט אבגעזעהען וואר, דא דיא דעצאנטרמיטע איהרען הערשעדן שאן זא גוט אלס פערלאדען וואررן.

(פאדזעצונג פאלגט.)

נעשיכטע דער נייערען צייט.

(140-טע פארזעצונג.)

אלס דער שווערס אויסגעגאנגען האטטע אונד דיא גע-נגנד ווייטער עקקענבאר וואررד, האטטע זיך דיא אففעריי-כער אים צענטרום אונד אויף דעם לינקען פלינגער אין גו-טער אדדונג צוריككגעצאגען, אונד בענעדעק, וועל-כער דיא פיעמאנטעזען בייא פאן מאריטזא גשלאגען האטטע, ערהיעלט מיטטען אין דיעזעם זיעגעפלוף בעפעהל צום ריككצוג.

וויא בייא מאנטעטא, האטטע דער זאלדאט — נאך איבערדיעס וועגען דער שלעכטען פערפפלעגונג מיט לעבענס מאנגען — נאלאדייך גשפריטטען; אבער אففעריינס אל-טעם פערזאגנגס, זיך דורך מאנגעלהאففט לייטונג דיא בעסטען ארטען פערנינטען צו אففען, האטטע אויך דיעז געוואלטע. איינגען גנגעראדען וואررד איהר קאממאנדא גנגאמטען.

דיא אففעריינער פערלאדען 3300 שאדטע אונד 10,500 פערוואונדעטע, וואהרענד 9000 פערמיססט וואור-דען; דיא פראנצאזען פערלאדען 12,000 דיא מאדזיגער 5000, דער הערר דעס טאגעס וואר גיעל, וויא בייא מאנטעטא מאק מאהאן, וועלכער דאפיר דען מיففעל אינעס הערצאגס פאן מאנטעטא ערהאלטען האטטע.

אינדעففען וואר עלבסט נאך דיעזער נייען גיעדער-לאנג דיא שففעלגונג דער אففעריינער נישט זא פער-צווייففעלט; אום זא וועניגער, אלס נערמדע אין יענעם אוינגענבליككע פרייססען דער עגטשיידונגס-ففעל-ففעלגונגען געفففففف